

Odziv uprave družbe na Poročilo o posebni reviziji izvajalcev pristaniških storitev (IPS-ov) pri Luki Koper d. d. (poročilo o dogovorjenih postopkih) – končno poročilo PricewaterhouseCoopers d. o. o. z dne 12.11.2017

Družba Luka Koper, d. d., pristaniški in logistični sistem, (v nadaljevanju besedila: Luka Koper) je od revizijske družbe PricewaterhouseCoopers d. o. o. (v nadaljevanju besedila: posebni revizor) v nedeljo, 12.11.2017 ob 19.25 uri prejela Poročilo o posebni reviziji izvajalcev pristaniških storitev (IPS-ov) pri Luki Koper d. d. (poročilo o dogovorjenih postopkih), pri čemer gre za končno poročilo z dne 12.11.2017, ki ga je podpisal pooblaščen revizor Dušan Hartman (v nadaljevanju besedila: poročilo).

Na 28. skupščini delničarjev Luke Koper dne 30.06.2017 je bil v okviru 9. tč. dnevnega reda Imenovanje posebnega revizorja zaradi preveritve posameznih poslov družbe sprejet sklep z naslednjo vsebino:

»Skupščina delničarjev za posebnega revizorja, ki naj preveri vodenje posameznih poslov družbe Luka Koper, d. d. , imenuje revizijsko družbo PRICEWATERHOUSECOOPERS podjetje za revizijo in druge finančno računovodske storitve, d. o. o. , Cesta v Kleče 15 (petnajst), Ljubljana. Posebni revizor naj preveri vodenje poslov, ki jih je družba sklepala z izvajalci pristaniških storitev, v obdobju zadnjih treh let pred dnevom sprejema tega sklepa in sicer:

- Postopke oz. procese sklepanja pogodb in naročanja posameznih storitev.

V okviru tega naj se konkretno preveri skladnost postopkov naročanja z relevantno zakonodajo s področja javnih naročil ter prikaže celotni sistem naročanja teh storitev: faze odločanja, način izbora izvajalcev pristaniških storitev, odgovorne osebe za njihov izbor, določanje cene storitev, nadzor nad izvajanjem storitev, sistem nadzora katere osebe dejansko opravljajo dela in sistem preverjanja njihove usposobljenosti za tovrstno delo. Poleg navedenega se opravi tudi pregled poslovanja družbe Luka Koper, d. d. s petimi posamičnimi izvajalci pristaniških storitev, pri čemer se izbor le teh opravi glede na višino prometa z Luko Koper in glede na odvisnost od Luke Koper z vidika prihodkov od Luke Koper glede na njihove celotne prihodke. Posebni revizor pri preverjanju vodenja poslov presodi vodenje poslov z vidika skrbnosti dobrega gospodarja, s posebnim poudarkom na ustreznosti notranjih kontrol, transparentnosti postopkov, vplivu poslov na poslovanje družbe z vidika izpostavljenosti tveganjem, še posebej izpostavljenosti korupcijskim tveganjem.

Posebni revizor je dolžan skladno z določilom 320. člena ZGD-1 o ugotovitvah posebne revizije pripraviti pisno poročilo in se v omenjenem poročilu opredeliti do vseh v skupščinskem sklepu navedenih poslov.«

V zvezi s ključnimi vsebinskimi navedbami in stališči poročila kot tudi formalno (ne)ustreznostjo poročila in postopkov posebnega revizorja so podana stališča v nadaljevanju.

A. Formalna ustreznost poročila in postopkov posebnega revizorja

Poročilo ni skladno s predpisi, po katerih se opravlja posebna revizija, prav tako pa tudi ne s konkretnim sklepom o imenovanju posebnega revizorja. V skladu s 1. odst. 320. čl. Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju besedila: ZGD-1) mora posebni revizor o ugotovitvah revizije pripraviti pisno poročilo. Sam potek revidiranja in pogojev revidiranja pa v skladu s 4. odst. 319. čl. ZGD-1 smiselno temelji na zakonu, ki ureja revidiranje, in v tej zvezi na revizijskih standardih. Zato je opredelitev vsebine tovrstnega revizijskega poročila predmet revizijske stroke, ki zahteva, da je poročilo jasno, popolno in verodostojno, ter da je sestavljeno po standardih strokovne skrbnosti. Mednarodni standard sorodnih storitev MSS 4400, v skladu s katerim naj bi posebni revizor opravil posebno revizijo, nalaga, med drugim, da:

- je ta standard namenjen za posle v zvezi z računovodskimi informacijami, lahko pa daje koristna navodila za posle v zvezi z neračunovodskimi informacijami, če revizor ustrezno pozna obravnavano zadevo in **obstajajo sprejemljiva sodila za ugotovitve**,
- je namen posebne revizije, da revizor poroča le o **dejanskih ugotovitvah** in pri poročilu o posebni reviziji revizor **ne izrazi nikakršnega zagotovila in uporabniki poročila sami ocenjujejo postopke in ugotovitve**, o katerih poroča revizor, ter sami oblikujejo sklepe na podlagi revizorjevega dela,
- morajo biti upoštevana **etična načela, med drugim nepristranskost**,
- poročilo vsebuje naslov revizorja.

Poročilo ni v skladu z MSS 4400 in sklepom skupščine družbe, ker:

1. v nasprotju z MSS 4400 tč. 1., 2., 3. in 18. c) iz njega ni razvidno, v zvezi s katerimi računovodskimi informacijami so posli, ki so bili predmet posebne revizije, prav tako pa tudi **ni razvidno, da bi posebni revizor posle v zvezi z neračunovodskimi informacijami ustrezno poznal in da obstajajo sprejemljiva sodila za ugotovitve**. Poročilo na več mestih izrecno navaja, da ne gre za podajanje pravnega mnenja glede delovanja v skladu z relevantno zakonodajo in ne gre za podajanje kakršnekoli oblike pravne ocene. Hkrati pa poročilo na drugi strani na več mestih pri izpostavljanju posameznih tveganj prav tako izrecno navaja, da so tovrstna tveganja pravne narave. Tudi v poročilu omenjena tveganja, in sicer:
 - tveganje neskladja z javnonaročniško zakonodajo,
 - tveganje neskladnosti z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD),
 - tveganje neskladnosti s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu,
 - tveganje neskladnosti s protikorupcijsko in davčno zakonodajo, predstavljajo pravna tveganja.

Ob takšnih ugotovitvah oziroma navedbah poročilo vsebuje direktno nasprotujoča si stališča: na eni strani zanikanje podaje pravnega mnenja oziroma pravne ocene, na drugi strani pa navajanje tveganj, ki so po svoji naravi pravna. Pri čemer opredelitev pravnih tveganj v poročilu že po sami naravi pomeni tudi podajo pravnega mnenja oziroma pravne ocene. Poleg tega kakršnekoli pregled zagotavljanja skladnosti z zakonodajo in predpisi ter izdelava poročila o tem, predstavlja tozadevno pravno oceno. Zato v poročilu vsebovano drugačno stališče ni sprejemljivo;

2. **presega poročanje o dejanskih ugotovitvah** v skladu z MSS 4400 tč. 4., 5., 15. in 18., saj se poročilo ne omejuje le na ugotavljanje dejstev oziroma dejanske ugotovitve glede revidiranih poslov, temveč vsebuje oziroma **podaja tudi dvome, mnenja, vrednostne sodbe ter ocene posebnega revizorja**, s čimer je prekoračen zakonski obseg in namen posebne revizije ter revizorjevega poročanja. Poročilo je zaradi navedenega **špekulativno, tendenciozno in zavajajoče**, zaradi povzemanja neutemeljenih dvomov, mnenj in ocen iz prispevkov v medijih, pa je okrnjen poslovni ugled Luke Koper, s čimer se Luki Koper povzroča poslovna škoda;
3. je v nasprotju z MSS 4400 tč 7. b), ker **ni nepristransko**, saj **predpostavlja pravilnost ugotovitev posameznih inšpekcijskih pregledov**, pri čemer so tozadevne ugotovitve še predmet presoje v okviru tekočih upravnih oziroma sodnih **postopkov, ki še niso zaključeni**;
4. **ne vsebuje naslova revizorja**, kot to določa MSS 4400 tč. 18. o) in poleg vsega navedenega,

5. **je v nasprotju s sklepom 28. skupščine delničarjev o imenovanju posebnega revizorja**, po katerem so predmet preveritve posebne revizije posli Luke Koper z izvajalci pristaniških storitev v obdobju treh let pred dnevom sprejetja sklepa. Upoštevajoč dejstvo, da je bil sklep o imenovanju posebnega revizorja sprejet dne 30.06.2017 to pomeni, da je časovni okvir posebne revizije (in s tem obdobje pregleda) določen od 29.06.2014 do 29.06.2017. Iz poročila samega je razvidno, da je obdobje pregleda opredeljeno od 01.07.2014 do 30.06.2017. Tovrstna časovna opredelitev obdobja revizijskega pregleda je v nasprotju z določbo 2. odst. 62. čl. Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju besedila: OZ). Tudi mimo navedenega pa iz poročila izhaja, da so bili **predmet pregleda** in upoštevani v poročilu tudi dogodki, ki:
- niti **ne sodijo v časovni okvir obdobja pregleda**, kot je bil določen v zgoraj citiranem sklepu o imenovanju posebnega revizorja,
 - niti **ne predstavljajo poslov** v smislu določbe 1. odst. 318. čl. ZGD-1 in zgoraj citiranega **sklepa** o imenovanju posebnega revizorja, in
 - niti **ne gre za takšne vrste dokumentov ali podatkov, ki bi bili kakorkoli potrebni za razumevanje revidiranih poslov**, saj gre za dokumente oziroma dogodke, ki so časovno nastali po obdobju pregleda,

s čimer je posebni revizor prekoračil pooblastilo za izvedbo posebne revizije, ki je bilo podeljeno z zgoraj citiranim sklepom o imenovanju posebnega revizorja.

B. Vsebinske ugotovitve in stališča poročila

1. Strateške podlage za ohranitev modela IPS

Model IPS se v Luki Koper kot strateška odločitev izvaja od leta 1995 dalje in **omogoča optimizacijo poslovanja, obvladovanje nihanj v poslovanju in nepredvidljivosti prometa, kar predstavlja pomembno konkurenčno prednost Luke Koper, ki je gospodarski subjekt in je po 3. členu ZGD dolžna zasledovati pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.**

Ni se mogoče strinjati z zaključkom, da model IPS ni podvržen strateškemu in/ali finančnemu pregledovanju in sistematičnim periodičnim ocenam, kot npr. odziv na morebitne spremembe v pravnem ali poslovnem okolju, kjer deluje Luka Koper:

- Pri cenah pristaniških storitev poročilo navaja, da ima **Luka Koper oblikovano in implementirano lastno fiksno in enotno cenovno politiko**, v kateri upošteva vse okoliščine zasleduje najnižje možne stroške. Navedeno tudi vsekakor pripomore k maksimiranju vrednosti Luke Koper, ki je njen osnovni cilj.

- Že v samem poročilu je tudi navedeno, da je bila večkrat izvedena simulacija stroškovne učinkovitosti navedenega modela IPS, prav tako pa tudi, da se izvajajo njegove ustrezne prilagoditve upoštevajoč nastale spremembe na posameznih področjih. Na podlagi obstoječega poslovanja in na osnovi obstoječih podatkov stroškovnih kategorij stroškov dela in stroškov storitev zunanjih izvajalcev je stroškovna učinkovitost modela IPS vseskozi znana in upoštevana.
- Z namenom, da poslovanje Luke Koper ne zaide v položaj neobvladljive odvisnosti od posameznega IPS-a ali skupine IPS-ov ali takega modela poslovanja, je družba že pred leti sprejela tudi 2 specifična dokumenta, ki urejata to področje:
 - STRATEGIJA ZAGOTAVLJANJA DELOVNE SILE 2008 – 2009, v skladu z novimi usmeritvami uprave Luke Koper d. d. iz leta 2007,
 - STRATEGIJA ZAGOTAVLJANJA IN RAVNANJA S KADROVSKIMI VIRI V LUKI KOPER d. d. 2010 – 2012 iz leta 2010 (ki je določala tudi okvirna razmerja izvajanja posamezne skupine del/storitev z lastnim kadrom oz. z IPS).

Usmeritve in naročanje storitev pri posameznem IPS-u so tako omejile odvisnost od posameznega IPS, in sicer: največ 25% naročenih storitev na nivoju PC-ja in največ 10% obsega opravljenih ur skupne fakturirane realizacije vseh IPS na nivoju družbe. V letu 2011 je družba naročila tudi posebno revizijo področja (izdelala jo je revizijska hiša KPMG), ki je podala določena priporočila in jih je družba vnesla v svoj notranji red. Poleg tega je bilo ob pripravi novih strateških dokumentov v letu 2015 ponovno ugotovljeno, da je model IPS eden izmed ključnih elementov konkurenčnosti poslovanja Luke Koper, kar je razlog, da ga velja tudi v nadaljevanju ohraniti. Glede na pospešeno rast prometa je od junija 2017 tudi v pripravi nova strategija za obdobje 2018 – 2022, ki celovito obravnava področje izvajanja osnovne pristaniške dejavnosti ter predvideva pomembne prilagoditve. Iz poročila je razvidno, da je obseg pretovora v korelaciji

s stroški IPS, vse navedeno pa je tudi predmet rednih poročil in kontrol. **Vrednostna sodba o pomanjkanju sistematičnosti in neodvisnosti kontrol je v nasprotju s standardom MSS 4400.**

Podan je tudi zaključek oziroma ocena posebnega revizorja, da se navedeni poslovni model na strateški ravni ne upravlja aktivno, pač pa se prilagoditve modela večinoma delajo na mikro ravni. Takšen zaključek je (poleg tega, da je, kot že zgoraj omenjeno, v nasprotju z MSS 4400) vsebinsko nepravilen in ne temelji na dejanskih ugotovitvah. **Ravno zavestna strateška odločitev Luke Koper je, da se ustrezne prilagoditve modela IPS izvajajo na mikro ravni, saj so na ta način bolj učinkovite, hitrejši in bolj operativni.** Že iz poročila samega je moč ugotoviti, da **navedbe o neobstoju finančne ocene in primerjave modela IPS ne držijo**, kar npr. izhaja iz točke 31. a poročila. V poročilu je namreč vsebovana navedba, da je Luka Koper večkrat izvedla simulacijo stroškovne učinkovitosti oziroma finančnega učinka zaposlitve delavcev IPS, pri čemer je bilo vedno ugotovljeno, da je model IPS stroškovno učinkovitejši od zaposlitve vseh delavcev IPS v Luki Koper, na trgu pa Luka Koper omogoča pomembno konkurenčno prednost, to je fleksibilnosti izvajanja storitev.

2. Skladnost modela IPS z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD)

Podani zaključek posebnega revizorja o izpostavljenosti pomembnim tveganjem v povezavi z ZUTD je v nasprotju z MSS 4400 in vsebinsko neutemeljen, navedba, da ni poglobljene interne analize in/ali neodvisnega pravnega nasveta, ki bi podpiralo stališče Luke Koper, pa v nasprotju z resničnim dejanskim stanjem. Legalnost modela IPS pri Luki Koper je bila večkrat predmet preveritve v posameznih sodnih postopkih. V zvezi s tem so bile izdane tudi ustrezne sodne odločbe, in sicer sodba Okrožnega sodišča v Kopru, opr. št. Pg 508/2008 z dne 02.09.2010, ki je bila potrjena s sodbo Višjega sodišča v Kopru, opr. št. Cpg 12/2011 z dne 06.05.2011, sodba Okrožnega sodišča v Kopru, opr. št. P 604/2014 z dne 06.01.2016, ki je bila potrjena s sodbo Višjega sodišča v Kopru, opr. št. I Cp 411/2016 z dne 15.06.2016. V vseh navedenih primerih je bilo ugotovljeno, da pri izvajanju storitev s strani IPS za Luko Koper ne gre za posredovanje delovne sile, temveč za razmerje na podlagi pogodbe o delu (podjemne pogodbe).

Povedano drugače: **z navedenimi sodbami je bila pravnomočno ugotovljena legalnost modela IPS v Luki Koper.** Te konkretne pravnomočne sodne odločbe, ki v celoti podpirajo stališče Luke Koper, presegajo raven poglobljene interne analize in/ali neodvisnega pravnega nasveta. Gre za preveritve konkretnih primerov, opravljene s strani sodišč, ki so pristojna za presojo spoštovanja pravne ureditve.

Upravno sodišče Republike Slovenije, Zunanji oddelek v Novi Gorici, je v upravnem sporu, ki ga je Luka Koper, d.d. sprožila s tožbo zoper odločbo Inšpektorata Republike Slovenije za delo številka 06100-1176/2016 z dne 03.10.2016, izdalo sodbo opr. št. III U 10/2017 z dne 24.11.2017, v kateri je zavrnilo tožbo Luke Koper, d.d., s katero je izpodbijala prej navedeno odločbo inšpektorata, v kateri se je ta postavil na stališče, da je v predmetnem primeru šlo za posredovanje dela delavcev in prepovedal izvajanje delovnih procesov z določenim številom delavcev družbe Encon, d.o.o., kot so opredeljeni v izreku odločbe. S tem v zvezi je potrebno izpostaviti, da gre za posamični primer, s katerim ni mogoče poistovetiti celotnega modela izvajanje storitev s strani izvajalcev pristaniških storitev. Iz zgoraj navedenih sodnih odločb Okrožnega sodišča v Kopru in Višjega sodišča v Kopru izhaja, da je model izvajanja storitev z izvajalci pristaniških storitev legalen. V preteklosti so bile na območju koprskega pristanišča izvedeni številni inšpekcijski nadzori izvajalcev pristaniških storitev in v nobenem izmed njih ni bilo ugotovljeno, da bi šlo za posredovanje dela delavcev. Prav tako ni mogoče iti mimo določenih stališč iz obrazložitve sodišča v upravnem sporu, kjer to ne zanika, da Luka Koper, d.d. ne bi smela izvajati »outsorcinga« svoje dejavnosti in tudi ni zanikalo, da se »outsorcing« pristaniških storitev izvede na podlagi sklenitve podjemnih pogodb z izvajalci pristaniških storitev, v okviru katerih lahko Luka Koper, d.d. kot naročnik izvaja tudi nadzor in daje navodila.

Tudi v tč. 31. a., 31. b. in 31. c. poročila izpostavljena tveganja ponovno predstavljajo pravno oceno s strani posebnega revizorja, saj temeljijo na pravni opredelitvi položaja delavcev IPS kot napotnih delavcev. Ugotoviti je potrebno, da **finančno tveganje** iz tč. 31. a. **za obdobje pregleda ne pride v poštev.** V zvezi s tem izpostavljamo, da Zakon o inšpekciji dela od 21.10.2017 daje inšpektorju za delo pooblastilo, da v primeru opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja, zavezancu odredi sklenitev ustrezne pisne pogodbe o zaposlitvi, upošteva dejansko stanje. Pred uveljavitvijo navedene določbe, se pravi tudi v času obdobja pregleda posebnega revizorja, tovrstnega pooblastila ter s tem tudi tozadevnega finančnega tveganja iz tč. 31. a., ni bilo. **Tudi davčno tveganje** iz

tč. 31. b. **ne obstoji**. Pri tem poudarjamo, da je plačilo davkov in prispevkov iz delovnega razmerja vezano na obstoj delovnega razmerja. S tem v zvezi je potrebno izpostaviti, da **ne more obstajati dvojno delovno razmerje posameznega delavca**. V kolikor obstoji delavčevo delovno razmerje s posameznim IPS, potem je ta tisti, ki je kot delodajalec zavezan k plačilu davkov in prispevkov iz delovnega razmerja in ne **Luka Koper**, ki ni delodajalec in v takšnem primeru **za delodajalca tudi ne more biti spoznan**. Možnost prekinitve poslovanja z IPS ni mogoče izključiti, v kolikor bi se štel, da gre pri tem za napotitve delavcev na delo v Luko Koper in ne za opravljanje dela po pogodbi o delu, kar ponovno predstavlja pravno oceno. V povezavi z navedenim ni bilo potrebe po oblikovanju kakršnihkoli rezervacij v računovodskih izkazih Luke Koper.

Stališče Luke Koper v zvezi z opredelitvijo modela IPS, ki temelji tudi na zgoraj navedenih sodnih odločbah, vpliva na njene ukrepe s tem v zvezi. Vsekakor je razumeti, da je Luka Koper opravila tudi analizo indikatorjev delovnega razmerja, kar npr. izhaja iz točke 37. poročila. Poleg tega je družba leta 2011 naročila posebno revizijo tega področja pri KPMG, kjer ni bilo prepoznanih nezakonnosti. Izdana so bila določena priporočila, ki jih je družba vpeljala.

Navedba o očitnem konfliktu med avtonomijo IPS in izvajanjem kontrole Luke Koper predstavlja nedopustno pavšalno oceno posebnega revizorja v nasprotju z MSS 4400, pri čemer tudi sicer za tovrstni zaključek niso podane nikakršne dejanske ugotovitve. V skladu z določbami OZ, ki urejajo pogodbo o delu, Uredbo o upravljanju koprskega tovarnega pristanišča, opravljanju pristaniške dejavnosti, podelitvi koncesije za upravljanje, vodenje, razvoj in redno vzdrževanje pristaniške infrastrukture v tem pristanišču ter Koncesijsko pogodbo za opravljanje pristaniških dejavnosti, vodenje, razvoj in redno vzdrževanje pristaniške infrastrukture na območju koprskega tovarnega pristanišča, sklenjene med Republiko Slovenijo kot koncedentom in Luko Koper kot koncesionarjem, št. 2411-08-800011 z dne 08.09.2008, obstaja ustrezna pravna podlaga za izvajanje določenega nadzora in dajanje določenih navodil s strani Luke Koper. Izven teh okvirov pa so IPS pri opravljanju svojega dela za Luko Koper dejansko samostojni in zanj v celoti tudi odgovorni.

Kot navedeno že zgoraj, **predstavlja kakršnokoli ugotavljanje izpostavljenosti tveganjem neskladnosti s predpisi vedno pravno oceno in ne dejanske ugotovitve, kot to določa standard MSS 4400**. Ne glede na navedeno smo v zvezi z omenjeno možnostjo, da bi lahko šlo v razmerju z IPS za najem delovne sile oziroma napotene delavce, mnenja, da:

- navedeno nikakor **ne more učinkovati retroaktivno** (za nazaj) in s tem za čas obdobja pregleda, s tem pa so za navedeno obdobje izključena vsa tveganja, ki jih omenja poročilo (finančno tveganje, davčno tveganje in tveganje neprekinjenega poslovanja),
- je morebitno navedeno finančno tveganje, izraženo v obveznosti ponudbe ustreznih zaposlitev delavcem IPS in s tem dodatnega stroška, **možno le od trenutka postavitve zahteve dalje**, pri čemer pa navedeno tudi pomeni, da je imela Luka Koper s tem v zvezi doslej **sorazmerno enak finančni prihranek**,
- **davčno tveganje v obliki obveznosti plačila neporavnanih davkov in prispevkov za socialno varnost za delavce IPS s strani Luke Koper ne obstoji**, ker je tovrstna obveznost plačila vezana na obstoj delovnega razmerja med delodajalcem in delavcem, in v kolikor je delavčev delodajalec IPS, je izključno ta dolžan plačati predpisane davke in prispevke v povezavi z delovnim razmerjem, Luka Koper pa v takšnem primeru tudi ne more biti kakorkoli spoznana za delodajalca temu delavcu, saj bi navedeno predstavljalo dejansko **priznanje dvojnega delovnega razmerja, kar pa v skladu z delovnopravnimi predpisi ni dopustno**,
- je morebitno tveganje neprekinjenega poslovanja, izraženo v **dolžnosti prekinitve poslovanja z IPS, mogoče le od izdaje morebitne tovrstne odločbe dalje**, kar je Luka Koper v svojem sistemu obvladovanja tveganj prepoznala, ocenila in z njim aktivno upravlja.

Navedeno pomeni tudi, da v skladu s sodili Mednarodnega računovodskega standarda (MRS 37 - Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva) in tudi sicer pravili Mednarodnih standardov računovodskega poročanja - v tem okviru obveznosti, za katere bi bilo potrebno oblikovati rezervacije v računovodskih izkazih Luke Koper, ne obstajajo. Prav tako navedeno pomeni, da **ne obstoji kakršnakoli utemeljena možnost po naknadnih zahtevah za izravnavo razlik v plačilu delavcem IPS v primerjavi z njenimi delavci ter po naknadnem plačilu davkov in socialnih prispevkov iz delovnih razmerij med delavci in IPS s strani Luke Koper**.

3. Skladnost izvajanja modela IPS s protikorupcijsko zakonodajo

Glede skladnosti s protikorupcijsko zakonodajo je v poročilu podana ocena, da so v Luki Koper sistemi in postopki za preprečevanje korupcije/prevar neustrezni. **Navedeno predstavlja vrednostno sodbo, kar pa je v nasprotju s standardom MSS 4400.** Tudi sicer poročilo s tem v zvezi ne vsebuje konkretnih dejanskih ugotovitev. Pavšaliziranost tozadevnih navedb v poročilu onemogoča konkretno vsebinsko izjasnitev, je pa iz poročila razbrati, da **Luka Koper izvaja protikorupcijske kontrole.** Dodatno k povedanemu je potrebno opozoriti, da je **Luka Koper sprejela Strategijo korporativne integritete družb skupine Luka Koper, ki med drugim ureja navedeno tematiko tudi v odnosu s poslovnimi partnerji.**

Za skladnost ravnanj IPS s protikorupcijsko in davčno zakonodajo ima Luka Koper vzpostavljene določene kontrole za zmanjševanje tveganj korupcije, prevar in konflikta interesov in s tem omejitve izpostavljenosti Luke Koper tveganju izgube ugleda zaradi koruptivnih ali neetičnih ravnanj IPS. Se pa te v skladu z vsakokratnimi ocenami ustrezno vsebinsko in organizacijsko posodablja s ciljem zmanjševanja tovrstnih tveganj kot navedeno tudi v poročilu.

Tudi z vidika obvladovanja tveganja neprekinjenega poslovanja je iz preteklih obdobj, ko je Luka Koper prekinila poslovanje s posameznimi dobavitelji očitno, da je **izpad ustrezno nadomestila z drugimi dobavitelji, kar dokazuje, da je ni kritične in nevarne navezave na posameznega IPS.** Z ustrezno razpršenostjo posameznih IPS ter z omejevanjem odvisnosti od storitev posameznih dobaviteljev je to namreč obvladovano tako na ravni družbe kot posameznega profitnega centra.

4. Skladnost izvajanja modela IPS z javno naročniško zakonodajo

V zvezi z navedeno tematiko je potrebno poudariti, da zgolj nezavezujoča razlaga javnonaročniške zakonodaje ne more biti ustrezna podlaga za opredelitev tveganj neskladnosti na tem področju. Ministrstvo za infrastrukturo je namreč v maju 2017 posredovalo nezavezujoče stališče Ministrstva za javno upravo, ki sloni na odgovoru Evropske komisije DG Growth, ki tudi navaja, da je za opredelitev spoštovanja relevantne evropske Direktive 2014/25/EU (kot podlaga nacionalnih ureditev javnonaročniške zakonodaje) edino pristojno Evropsko sodišče. Luka Koper se je do aprila 2016 držala nacionalne zakonodaje ZJNVETPS, ki je veljala za infrastrukturo področje, od aprila 2016 pa se drži ZJN-3, saj je prišlo do združitve dveh nacionalnih zakonov o javnem naročanju za infrastrukturo in splošno področje (ZJNVETPS in ZJN-2), kar pa ni spremenilo vsebine in namena zakonske podlage. **Luka Koper redno izvaja javna naročila za infrastrukturo namenjeno za javni promet in vse sofinancirane aktivnosti.** Infrastruktura namenjena za javni promet, ki zagotavlja prevoznikom izvajanje njihovih relevantnih dejavnosti, je posebej definirana tudi v Koncesijski pogodbi.

Izpostaviti velja, da je družba naročila pravno mnenje pri tujem uglednem strokovnjaku za pristaniško dejavnost in njeno konkurenčnost, ki je glede na razmere in pogoje poslovanja Luke Koper potrdil, da ni potrebno širiti obsega javnega naročanja. Poslovanje družbe namreč temelji skladno z določili ZGD in statutom družbe na gospodarski in pridobitni dejavnosti, pri čemer ima družba 95% prihodkov tržne narave. Vsi organi vodenja in nadzora družbe zasledujejo izključno gospodarski interes družbe, kljub temu, da je družba v približno 70% javni lasti. Obveznost javnega naročanja je potrebno interpretirati v funkcionalnem smislu, kar zastopa tudi sodna praksa Evropskega sodišča in pomeni, da je Luka Koper, d.d. kljub javnemu lastništvu v funkcionalnem smislu samostojna. V okviru svojih aktivnosti prejema le 5% javnih sredstev za izvajanje javne službe, vsa druga sredstva pridobi iz dejavnosti na trgu, kjer samostojno in neodvisno od svojih lastnikov povzema aktivnosti za realizacijo prihodkov, zaradi česar je ni mogoče uvrstiti med javna podjetja. Na podlagi zgodovinskih okoliščin nastajanja pristanišča in razvoja družbe, ki je samostojno vlagala v vse zmogljivosti pristanišča in so javni subjekti prišli do njenega lastništva šele leta 1996 v času privatizacije, je družba leta 2008 dobila prvo Koncesijo, ki je bila tudi javno napovedana v Pomorskem Zakoniku leta 2001 in je nasledila predhodno najemno pogodbo iz leta 2000. Vsi ti elementi nakazujejo, da bi bila Luka Koper lahko celo izvzeta iz javnega naročanja, saj bi se jo po določenih pravnih tolmačenjih lahko ne vključevalo med javna podjetja. Ker Luka Koper nikakor ni oseba javnega prava, se javno naročanje lahko nadaljuje le v sklopu infrastrukturnega dela. S tega vidika je sedanja praksa ustrezna, saj se izključna pravica izkoriščanja geografskega prostora v primeru zagotavljanja pristaniške infrastrukture

in drugih terminalskih zmogljivosti pomorskim prevoznikom, nanaša le na fizično izgradnjo kapacitet za privezovanje ladij (pomorskih prevoznikov), kar se v obliki izgradnje obal, vplovnih kanalov, pomolov ipd., prepozna kot relevantno aktivnost. Aktivnosti, ki so vezane na tržno dejavnost družbe v obliki storitev nakladanja in razkladanja blaga, prevoza blaga znotraj območja pristanišča, skladiščenja, razvoja in vzdrževanja tirov, cestnih povezav in druge terminalske opreme, so za pomorske prevoznike nerelevantne in ne sodijo v področje javnega naročanja.

Glede na prioritete cilje EU po vzpostavljanju konkurenčnih pogojev na trgu, velja izpostaviti tudi prakso drugih EU pristanišč (tudi tistih, kjer ima država ali lokalna skupnost večino upravljalskih pravic), ki za področja izvajanja komercialne dejavnosti, kamor sodi predvsem izvajanje pristaniških storitev, ne izvajajo javnega naročanja. Nasprotna razlaga obstoječi praksi bi zato Sloveniji in Luki Koper pomembno zmanjšala konkurenčni položaj.

5. Učinkovitost operativnih kontrol pri naročanju storitev IPS

Stališče predstavljeno v poročilu, da ni neodvisnih kontrol glede upravičenosti in obsega naročil, ne drži.

Za naročanje in zaračunavanje pristaniških storitev **ima Luka Koper vzpostavljene ustrezne kontrole**, ki zagotavljajo le naročanje poslovno potrebnih pristaniških storitev, pri čemer se predhodno izkoristi vse kadrovske vire Luke Koper. Aktivnosti obračunavanja, fakturiranja in plačevanja opravljenih pristaniških storitev se izvajajo s potrebno delitvijo vlog, elektronsko, so sledljive, transparentne in celovite.

Na podlagi prepoznanih tveganj na področju poslovanja z IPS je bila 31.08.2016 podana pobuda in uveden projekt »Reorganizacija procesa upravljanja z izvajalci pristaniških storitev (IPS)« z namenom izboljšave in določitve transparentnosti procesa. Produkt projekta so revidirani interni dokumenti, ki določajo vse potrebne aktivnosti v postopku poslovnega sodelovanja z IPS.

Projekt je pokazal potrebo po enotni obravnavi vseh dobaviteljev družbe v področju nabave, zato smo opredelili postopke izbora in kriterije za izvedbo nabavnega postopka IPS. Jasno smo predpisane ključne usmeritve, odgovornosti posamezne funkcije v procesu družbe, pogoje za sodelovanje z IPS, pogoje za izdajo dovolilnice, obveznosti IPS, postopke dnevnega naročanja storitev, izvajanje in nadzor storitev, spremljanje naročenih storitev, obračun storitev, odgovornosti za škodo ter kršitve in ukrepe pri nadzoru storitev IPS.

Revidirali smo delovna navodila za upravljanje sistemskega naročanja z definiranimi postopki in odgovornosti posameznih vlog v procesu. Na področju družbe smo revidirali interne dokumente za evidenco in obračun opravljenih storitev z namenom transparentnosti poslovanja.

6. Skladnost s predpisi varnosti in zdravja pri delu za IPS

Ne drži, da Luka Koper ni opravila neodvisne ocene vpliva modela IPS na tveganje v zvezi s skladnostjo na področju varnosti in zdravja pri delu. Tovrstno analizo je, poleg internih, izvedla tudi družba KPMG.

Na področju varnosti in zdravja pri delu ima Luka Koper vzpostavljene ustrezne delujoče mehanizme kontrole in nadzora, ki omogočajo zagotavljanje skladnosti s predpisi na navedenem področju. **Zagotavljanje ustrezne usposobljenosti delavcev IPS oziroma izvajanje storitev z ustrezno usposobljenimi delavci je izključno v domeni IPS.**

Za opravljanje strokovnih nalog iz VZD imajo IPS praviloma sklenjene pogodbe z zunanjimi podjetji. Med najpomembnejšimi nalogami je usposabljanje zaposlenih, tako teoretično kot praktično. Teoretični del izvajalec izvede na sedežu podjetja IPS, medtem ko se praktični del opravi v obdobju 10-dnevnega uvajanja v Luka Koper in ga potrdi to podjetje in delodajalec. Poleg tega Luka izvaja tudi dodatna preverjanja praktične usposobljenosti in dodatna usposabljanja za specifična znanja, ki so vsa vodena v centralni evidenci IPS. Luka Koper ima vzpostavljen večstopenjski sistem nadzora usposobljenosti IPS, ki ga v

grobem lahko razdelimo na pet stopenj in sicer: preverjanje dokumentacije, obdobje uvajanja, interna preverjanja usposobljenosti, evidenčni karton in preverjanje usposobljenosti pred pričetkom dela.

ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

Posebni revizor je pri opravljanju posebne revizije in sestavi poročila prekršil pravila stroke ter prekoračil zakonski in časovni okvir posebne revizije. Poročilo je sestavljeno v nasprotju z ZGD-1, ZRev-2, standardom MSS 4400, pravili revizijske stroke in zgoraj citiranim sprejetim sklepom na 28. skupščini Luke Koper dne 30.06.2017, kar vse predstavlja pravne podlage za postopanje posebnega revizorja pri opravljanju posebne revizije in sestavo posebnega revizorjevega poročila oziroma določa vrsto in obseg poslov, ki se revidirajo.

Iz v poročilu navedenih dejstev ne izhaja, da bi v zvezi z revidiranimi posli Luke Koper, ki so bili predmet posebne revizije, Luka Koper na kakršenkoli način kršila zakonodajni okvir ali da bi ji nastala ali grozila kakršnakoli škoda, ki bi bila posledica kršitve dolžnosti organov vodenja Luke Koper. Prej bi bilo moč iz dejstev zaključiti nasprotno. Kot je razvidno iz poročila, je poslovni model IPS na podlagi opravljenih simulacij s strani Luke Koper učinkovitejši od neposredne zaposlitve vseh delavcev IPS v Luki Koper in družbi omogoča pomembno konkurenčno prednost, to je fleksibilnosti izvajanja storitev.

Posebni revizor v svojem poročilu navaja izpostavljenost posameznim (ne kvantificiranim) tveganjem, s tem v zvezi pa tudi svoje dvome, mnenja, ocene, zaključke in tudi vrednostne sodbe glede delovanja Luke Koper in njene izpostavljenosti domnevni neskladnosti s pravno ureditvijo na posameznih področjih. Relevantna tveganja so bila prepoznana, ocenjena in z njimi Luka Koper aktivno upravlja. Vsi v poročilu izraženi dvomi, mnenja, ocene in pomisleki o domnevno neustreznem ravnanju ter poslovanju Luke Koper, so neutemeljeni, pavšalizirani in nekonkretizirani. Navedeno onemogoča ustrezno konkretno izjasnitev. Ni mogoče mimo dejstva, da je vsako udejstvovanje izpostavljeno določenim tveganjem, ki jih ni mogoče izključiti. Enako velja tudi za poslovanje Luke Koper. Nikakor pa, upoštevajoč dejanske ugotovitve poročila, ni mogoče zaključiti, da Luka Koper tveganj, katerim je pri svojem delovanju izpostavljena in s katerimi se srečuje, ne obvladuje ustrezno. Za takšen zaključek v poročilu ni razbrati dejanskih ugotovitev. Prej nasprotno. Navedeno kaže, da Luka Koper, upoštevajoč poslovno okolje, v katerem deluje, ter vsakokrat veljavno pravno regulativo, tveganja, katerim je izpostavljena in s katerimi se srečuje, ustrezno obvladuje, v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja. V zvezi s tem ima sprejeto ustrezno interno ureditev, vzpostavljene in implementirane ustrezne notranje politike, kontrole in postopke za obvladovanje izpostavljenosti tveganjem.

...

Iz besedila poročila izhaja, da to ni izdelano nepristransko in objektivno, marveč da je izdelano z namenom, da so iz njega (na vsak način) razvidne domnevne neskladnosti in nepravilnosti pri revidiranih poslih Luke Koper. Glede na vse navedeno zaključujemo, da poročilo v predloženi vsebini ni primerna strokovna podlaga za preveritev in ocenjevanje vodenja revidiranih poslov Luke Koper v obdobju pregleda.

Dragomir Matić
Predsednik uprave

Andraž Novak
Član uprave

Irena Vincek
Članica uprave

Stojan Čepar
Član uprave